

Valtimotauti (ateroskleroosi)

Valtimotaudin aiheuttamat verenkiertoelinten sairaudet ovat yleisin kuolinsyy Suomessa. Kolesterolilla on keskeinen rooli valtimotaudin synnyssä.^{1, 2}

Mikä on valtimotauti?

Valtimotaudilla tarkoitetaan sairaustilaa, jossa verta kuljettavat valtimot ovat ahtautuneet ja verenvirtaus ahtaissa suonissa on heikentynyt. Tauti voi johtaa vakaviin terveysongelmiin, kuten sydäninfarktiin tai aivohalvaukseen.¹

Valtimotautia kutsutaan myös ateroskleroosiksi, valtimonkovettumataudiksi sekä verisuonten ”kalkkeutumiseksi”.¹

Kohonnut kolesterolimäärä veressä lisää merkittävästi valtimotaudin riskiä². Muita taudin riskitekijöitä ovat muun muassa tupakointi, kohonnut verenpaine, diabetes ja lihavuus sekä terveydelle haitalliset elintavat, kuten runsaasti kovaa rasvaa sisältävä ruokavalio ja vähäinen liikunta.¹

Valtimotauti Suomessa

Valtimotauti on suomalaisten yksi merkittävimmistä kansansairauksista. Verenkiertoelinten sairaudet ovat yleisin kuolinsyy Suomessa – vuonna 2020 näihin sairauksiin kuoli yli 18 000 suomalaista. Sepelvaltimotautikohtauksia sattuu Suomessa vuosittain yhteensä noin 40 000. Valtimotauti koskee niin naisia kuin miehiäkin, ja sairastumisriski kasvaa iän myötä.^{3, 4, 5}

Sydän- ja verisuonitaudit kuormittavat huomattavasti myös terveydenhuoltoamme aiheuttaen runsaasti kustannuksia.³ Yhden potilaan hoidon on arvioitu kustantavan noin 20 000 € ensimmäisen vuoden aikana sepelvaltimotautikohtauksen jälkeen.⁶ Kun huomioidaan myös epäsuorat kustannukset, sydän- ja verisuonisairauksista muotoutuu yhteiskunnalle yhteensä lähes 3 miljardin euron kustannukset vuosittain.⁷

Miten kolesteroliliitty valtimotautiin?

Kolesterolili on ihmiselle välttämätön aine, joka muistuttaa koostumukseltaan rasvaa eikä siis liukene veteen. Jotta kolesterolili kulkeutuisi verenkierron mukana sitä tarvitseviin kehon osiin, se kulkee veressä LDL- ja HDL-kuljettajiin sitoutuneena. Arkikielessä kolesterolista puhutaankin kuljettajiensa mukaan, LDL- ja HDL-kolesterolina.²

- LDL-hiukkanen kuljettaa kolesterolia kudoksille. Kun ”pahaa” LDL-kolesterolia on verenkierrossa liikaa, kolesterolili kertyy verisuonten seinämiin.²
- ”Hyvä” HDL-hiukkanen kuljettaa kolesterolia pois kudoksista, esimerkiksi verisuonten seinämistä, ja voi ehkäistä verisuonten ahtautumista.²

Valtimotauti syntyy hiljalleen, kun liiallinen LDL-kolesterolili ja tulehdussolut kertyvät valtimon seinämiin muodostaen plakkeja. Näiden plakkien kertyminen kaventaa ajan myötä valtimon läpimittaa ja estää veren normaalin virtauksen. Plakin pinta voi myös revetä. Repeämisen kohdalle muodostuu verihyytymä, joka voi

äkkisti kaventaa suonta tai jopa tukkia sen kokonaan.¹

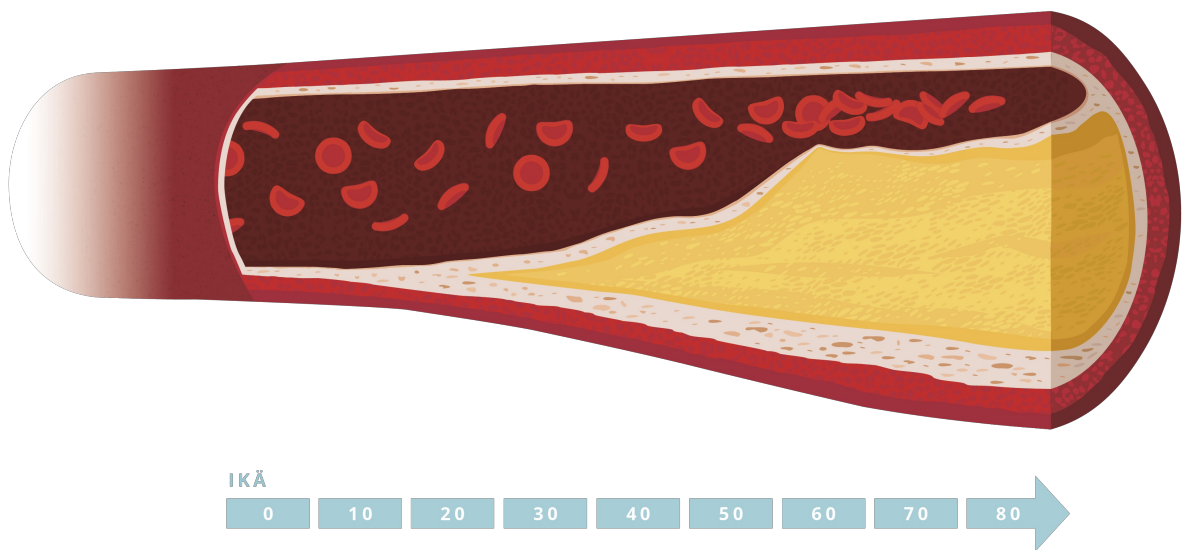
Valtimotaudin hoito

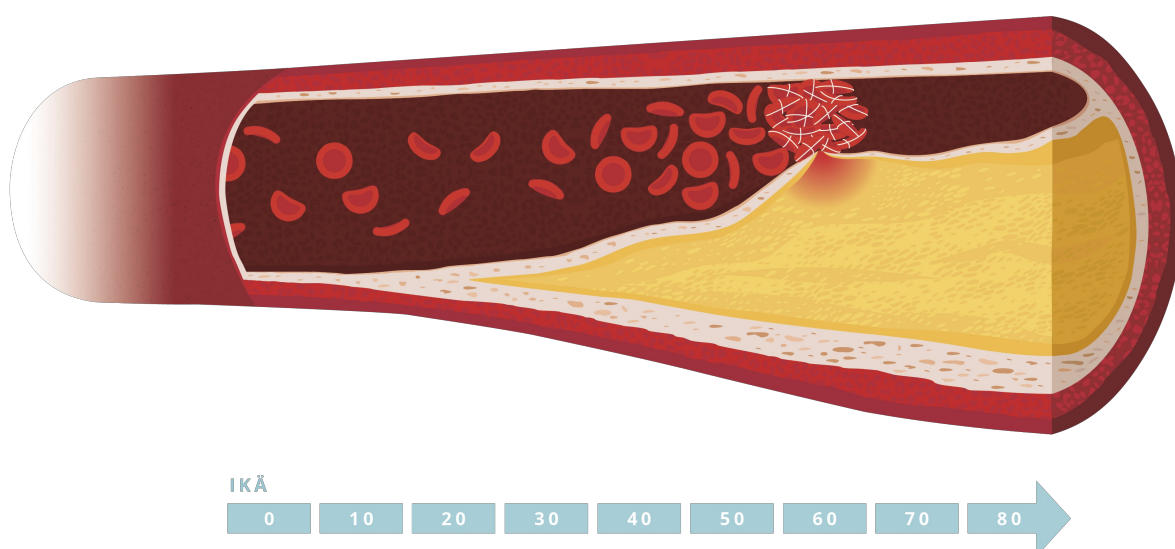
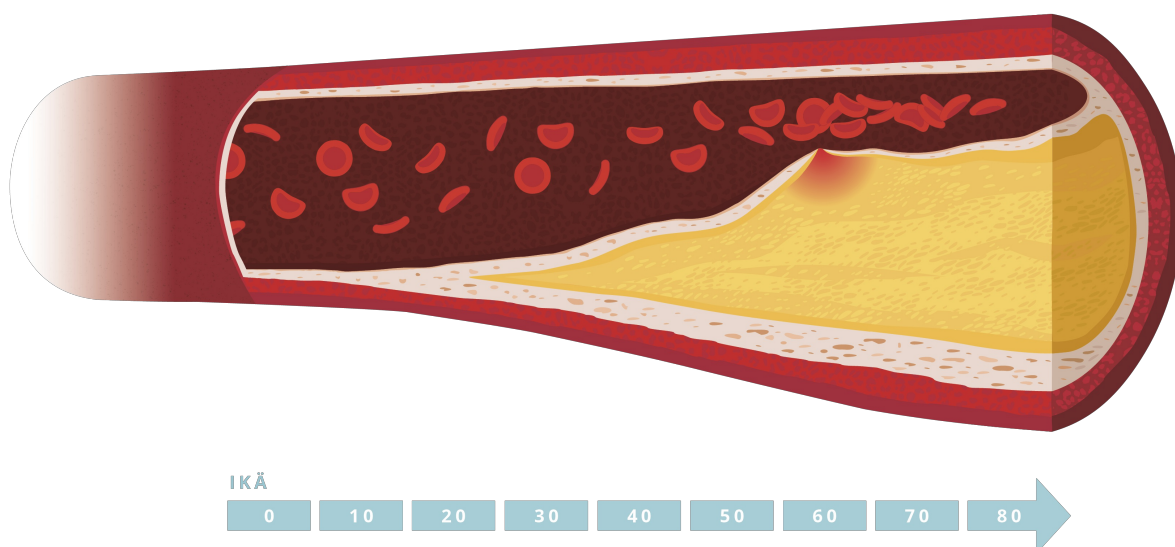
Taudin varhainen tunnistaminen, hoito ja ennaltaehkäisy ovat avainasemassa sen torjunnassa.

Elintavat vaikuttavat ratkaisevasti valtimotaudin riskiin. Tupakoinnin lopettamisella, painonhallinnalla, liikunnalla ja terveyttä edistävillä ruokavalinnoilla voi vähentää omaa sairastumisriskiä tai taudin etenemistä.¹

Valtimotautiin sairastunut tarvitsee elintapamuutosten lisäksi myös pysyvää lääkehoitoa, kuten kolesterolilääkkeitä, sekä joissain tapauksissa leikkaushoitoja tai muita toimenpiteitä. Hoitosuunnitelma tehdään yksilöllisesti sairastuneen tarpeiden mukaan.¹

Valtimotaudille altistava korkea kolesterolitaso on salakavala vaara, sillä se ei itsessään oireile tai näy ulospäin.² Valtimotauti kehittyy tavallisesti vuosien ja vuosikymmenten aikana. Säännölliset terveystarkastukset voivat auttaa tunnistamaan mahdolliset ongelmat jo varhaisessa vaiheessa. Tämän vuoksi onkin tärkeää, että mittautat kolesteroliarvosi säännöllisesti.

Esimerkki veren kohonneen LDL-kolesterolin aiheuttamasta ahtauttavan plakin kertymisestä valtimon seinämään iän karttuessa.

Lähteet

1. Kettunen R. Valtimotauti (ateroskleroosi). www.terveyskirjasto.fi Lääkärikirja Duodecim. Kustannus Oy Duodecim 10.5.2019. Haettu 14.2.2024 osoitteesta: <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00095>
2. Mustajoki P. Kolesterolit. www.terveyskirjasto.fi. Lääkärikirja Duodecim. Kustannus Oy Duodecim 5.3.2021. Haettu 14.2.2024 osoitteesta <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00035/kolesterolit>
3. Kettunen R. Sepelvaltimotauti. www.terveyskirjasto.fi. Lääkärikirja Duodecim. Kustannus Oy Duodecim 5.3.2021. Haettu 21.2.2024 osoitteesta: <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00077/sepelvaltimotauti?q=sepelvaltim...>;
4. Suomen virallinen tilasto (SVT): Kuolemansyyt [verkkojulkaisu]. ISSN=1799–5051. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 21.2.2024]. Saantitapa: <https://www.stat.fi/til/ksyyt/index.html>
5. Sydäninfarktin diagnostiikka. Käypä hoito -suositus. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin ja Suomen Kardiologisen Seuran asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, 2000;116(24):2878–2887. Haettu 7.3.2024 osoitteesta: <https://www.duodecimlehti.fi/duo91975#duo-comments-start>
6. Iversen T, Häkkinen U. Comparative treatment costs for patients with acute myocardial infarction between Finland and Norway. Nordic Journal of Health Economics. 2018 Dec; 6 (2):58-79
7. Wilkins, E., Wilson, L., Wickramasinghe, K., Bhatnagar, P., Rayner, M., Townsend, N 2018. European Cardiovascular Disease Statistics 2017 edition. European Heart Network 2017. 183-186.

FI2403135941

Source URL: <https://www.novartis.com/fi-fi/valtimotauti-ateroskleroosi>

List of links present in page

- <https://www.novartis.com/fi-fi/fi-fi/valtimotauti-ateroskleroosi>
- <http://www.terveyskirjasto.fi>
- <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00095>
- <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00035/kolesteroli>
- <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00077/sepelvaltimotauti?q=sepelvaltimotauti sp=>
- <https://www.stat.fi/til/ksyyt/index.html>
- <https://www.duodecimlehti.fi/duo91975#duo-comments-start>